

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 29 mars 2023

497/2023

Lag om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i elmarknadslagen (588/2013) 25, 57, 57 a, 63, 69 och 69 a §, av dem 57, 57 a, 69 och 69 a § sådana de lyder i lag 1430/2014,

ändras 2 §, 3 § 5, 11, 21, 26, 29–31, 33 och 36 punkten, 7 § 1 mom., 12 §, 20 § 1 mom., 24 b, 26, 30, 33, 35, 43, 45, 46, 53 a och 62 §, rubrikerna för III avdelningen och för 7 kap., 67 § 2 och 3 mom., 68, 75 e, 84 och 86 §, 93 § 4 mom., 102, 114 och 115 §,

av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1021/2020, 3 § 36 punkten, 20 § 1 mom., 24 b och 53 a § sådana de lyder i lag 1430/2014, 45 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 590/2017, 62 § sådan den lyder i lagarna 590/2017 och 287/2018, 75 e § sådan den lyder i lag 108/2019 samt 114 § sådan den lyder i lagarna 590/2017 och 849/2019, samt

fogas till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1430/2014, 108/2019, 730/2021 och 891/2021, nya 4 a, 21 a–21 d, 26 a, 27 b, 27 c, 30 a–30 d, 32 a och 37–39 punkter, till lagen nya 20 a, 21 a–21 c, 23 a, 29 b, 39 a, 42 a, 52 a, 56 a, 61 a, 65 a och 68 a §, 10 a kap. och 74 a §, till 87 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 108/2019 och 695/2022, ett nytt 5 mom. samt till lagen ett nytt 13 a kap., som följer:

2 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på elmarknaden samt på produktion, import, export, leverans, överföring och distribution av el. Bestämmelserna i II avdelningen samt 7 och 12 kap. tillämpas inte på försvarsförvaltningen och inte heller på Försvarsfastigheter.

Lagens bestämmelser om nätt innehavare tillämpas på näringsidkare som utövar tillståndspliktig elnätsverksamhet och i sin besittning har ett elnät i Finland, om inte Enerгимyndigheten har fattat ett beslut om att befria nätt innehavaren från tillståndsplikten.

Lagens bestämmelser om detaljförsäljare tillämpas på elleverantörer som levererar el direkt till slutförbrukarna via en distributionsnätsinnehavares distributionsnät, om inte något annat bestäms nedan.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

RP 318/2022
EkUB 49/2022
RSv 318/2022

Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU (32012L0027); EUT L 315, 14.11.2012, s. 1
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (32016R0679); EUT L 119, 4.5.2016, s. 1
Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 (32018L2001); EUT L 328, 21.12.2018, s. 82
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 (32019R0943); EUT L 158, 14.6.2019, s. 54
Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 (32019L0944); EUT L 158, 14.6.2019, s. 125
[Europaparlamentets och rådets direktiv 2024/1711/EU \(32024L1711\); EUT L, 26.6.2024](#)

4 a) *sammanlänkat system* elnät som kopplats samman med hjälp av en eller flera sammanlänkningskablar,

5) *anslutningsledning* en elledning som byggts för ett driftsställe eller en energilagringsanläggning eller för ett eller flera kraftverk och genom vilken en eller flera abonnenter ansluts till elnätet,

11) *elleverans* elförsäljning till kunder eller för återförsäljning,

21) *elföretag* en fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, överföring, distribution, aggregering, efterfrågefleksibilitet, energilagring, leverans eller inköp av el och som ansvarar för kommersiella arbetsuppgifter, tekniska arbetsuppgifter eller underhåll i samband med dessa verksamheter,

21 a) *aggregering* en verksamhet som kombinerar flera kundlasters eller producerad el för försäljning, inköp eller auktionering på elmarknaden,

21 b) *oberoende aggregator* en aggregator som inte är ansluten till kundens öppna elleverantör,

21 c) *energilagring*, i fråga om elnätet, en uppskjutning av den slutliga användningen av el till en senare tidpunkt än produktionstillfället, eller omvandlingen av elenergi till en form av energi som kan lagras, lagringen av den energin, och den därpå följande återomvandlingen av den energin till elenergi eller användningen som en annan energibärare,

21 d) *energilagringsanläggning* och *ellagringsanläggning*, i fråga om elnätet, en anläggning i elsystemet där energi lagras,

26) *balanskraft* sådan elenergi som den enhet vid den systemansvariga stamnätsinnehavaren som sköter uppgifter som omfattas av det riksomfattande balanseringsansvaret (*balanskraftsenheten*) använder för att skapa jämvikt i elsystemet,

26 a) *balansering* alla åtgärder och processer genom vilka den systemansvariga stamnätsinnehavaren kontinuerligt säkerställer att elsystemets frekvens hålls inom ett i förväg fastställt stabilitetsintervall och att den reserv kvalitetskravet förutsätter iakttas,

27 b) *stödtjänst* en tjänst som behövs för driften av ett överförings- eller distributionsystem, inbegripet balansering och icke-frekvensrelaterade stödtjänster men inte inbegripet hantering av överbelastning,

27 c) *icke-frekvensrelaterad stödtjänst* en tjänst som används av en systemansvarig för överförings- eller distributionssystem för spänningsreglering i stationärt tillstånd, snabba inmatningar av reaktiv effekt, tröghet för upprätthållande av stabiliteten i lokala nät, kortslutningsström, förmåga till dödnätsstart och till ö-drift,

29) *anknutet företag* ett anknutet företag enligt definitionen i artikel 2.12 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/34/EU om årsbokslut, koncernredovisning och rapporter i vissa typer av företag, om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/43/EG och om upphävande av rådets direktiv 78/660/EEG och 83/349/EEG, och ett företag som tillhör samma aktieägare,

30) *fleksibilitet* förändringar i den elenergi som matas in i nätet eller i belastningen som svar på marknadssignaler eller som svar på antagandet av slutförbrukarens bud om att sälja efterfrågeminuskning eller -ökning, enskilt eller genom aggregering,

30 a) *efterfrågefleksibilitet* förändringar i kundlasters jämfört med deras normala eller nuvarande konsumtionsmönster, som svar på marknadssignaler, inbegripet som svar på tidsvarierande elpriser eller ekonomiska incitament, eller som svar på antagandet av slutförbrukarens bud om att sälja efterfrågeminuskning eller -ökning till ett visst pris på organiserade marknader som definieras i artikel 2.4 i kommissionens genomförandeförordning

(EU) nr 1348/2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

30 b) *överbelastning* en situation där alla begäranden från parter på elmarknaden om handel mellan nätområden inte kan tillmötesgå därför att de avsevärt skulle påverka de fysiska flödena genom nätelement som inte kan klara dessa flöden,

30 c) *helt integrerad nätkomponent* en nätkomponent som är integrerad i stam- eller distributionsnätet, däribland lagringsanläggningar, och som används uteslutande för att säkerställa säker och tillförlitlig drift av stam- eller distributionsnätet, och inte för riksomfattande balansering eller för hantering av överbelastning,

30 d) *laddningsstation* ett gränssnitt där ett elfordon i taget kan laddas eller där batteriet på ett elfordon i taget kan bytas ut,

31) *energieffektivitet* förhållandet mellan, å ena sidan, produktionen av prestanda, tjänster, varor eller energi och, å andra sidan, mängden tillförd energi,

32 a) *avtal med dynamiska elpriser* ett avtal om leverans av el mellan en leverantör och en slutförbrukare som återspeglar prisförändringar på spotmarknaderna, inbegripet dagen före- och intradagsmarknaderna med intervall som minst motsvarar frekvensen för avräkning på marknaden,

33) *elderivat* ett finansiellt instrument som anges i punkt 5, 6 eller 7 i avsnitt C i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU och som avser el,

36) *elmarknader* elmarknader, inklusive OTC-marknader och elbörser, marknader för handel med energi, kapacitet, balanseringstjänster och stödtjänster inom alla tidsramar,

37) *part på elmarknaden* en fysisk eller juridisk person som producerar, köper eller säljer el, bedriver aggregering eller efterfrågeflexibilitet eller erbjuder energilagringstjänster, inklusive lägger handelsorder, på en eller flera elmarknader,

38) *avgift för byte av leverantör* varje typ av avgift för att byta elleverantör eller den part på elmarknaden som bedriver aggregering, inklusive uppsägningsavgifter, som en elleverantör eller en part på elmarknaden som bedriver aggregering eller en nätinnehavare direkt eller indirekt debiterar en kund,

39) *faktureringsinformation* informationen på en slutförbrukares faktura, med undantag för en betalningsbegäran.

7 §

Tilläggskrav för stamnätsinnehavare

En sökande som ansöker om elnätstillstånd för stamnätsinnehavare ska utöver kraven i 6 § äga ett stamnät i Finland och uppfylla de krav i 5 kap. som gäller stamnätsinnehavares oberoende. Oberoendet ska ha säkerställts i enlighet med förfarandet enligt 5 kap. i denna lag och artikel 51 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/943 om den inre marknaden för el, *nedan elhandelsförordningen*.

12 §

Befrielse från elnätstillstånd för vissa sammanlänknings

Energimyndigheten kan i enskilda fall för viss tid tillåta att elnätsverksamhet utövas utan elnätstillstånd, om nätinnehavaren har beviljats undantag enligt artikel 63 i elhandels-

förordningen. Befrielse kan beviljas för högst den tid som undantaget enligt den artikeln gäller. Befrielsen får inte överföras på någon annan.

Bestämmelserna om nätinnehavare i denna lag tillämpas inte på en nätinnehavare som fått befrielse. Energimyndigheten kan dock i sitt beslut om befrielse från tillståndsplikten ställa villkor som gäller tillgången till nätet via sammanlänkningen i fråga samt driftsäkerheten. Villkoren för tillgången till nätet kan hänföra sig till

- 1) fördelningen av överföringskapaciteten,
- 2) fördelningen av intäkter från överbelastning,
- 3) de avgifter som tas ut av sammanlänkningens användare.

20 §

Anslutningsskyldighet

Nätinnehavaren ska på begäran och mot skälig ersättning till sitt elnät ansluta de eldriftsställen, kraftverk och energilagringssystem inom sitt verksamhetsområde som uppfyller de tekniska kraven. Anslutningsvillkoren och de tekniska kraven ska vara öppna, objektiva och icke-diskriminerande och beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet.

20 a §

Särskilda bestämmelser om anslutning av kraftverk och energilagringssystem till stamnätet och till högspänningsdistributionsnät

En stamnätsinnehavare eller en innehavare av ett högspänningsdistributionsnät får inte vägra ansluta ett nytt kraftverk eller en ny energilagringssystem med hänvisning till eventuella framtida begränsningar i den tillgängliga överföringskapaciteten av nätet.

I stamnätsinnehavares och högspänningsdistributionsnäts innehavares villkor för anslutning av kraftverk och energilagringssystem får det för att påskynda anslutningen och säkerställa den anslutna enhetens ekonomiska effektivitet ställas upp sådana begränsningar för en anslutningspunkts garanterade effekt som avviker från allmän anslutningspraxis eller uppställa driftsmässiga begränsningar för anslutningen, om anslutningen inte är möjlig inom normal tidsplan på grund av otillräcklig överföringskapacitet eller utan att försämra nätets driftsäkerhet. Begränsningen ska dock inte tillämpas om abonnenten står för sådana kostnader för säkerställande av anslutningen som inte kan anses omfattas av utvecklingskyldigheten enligt 19 §.

21 a §

Tillhandahållande av tillträde till nätet i elsystemet

En nätinnehavare ska ordna förutsättningar för att

- 1) de parter på elmarknaden som är anslutna till ett elnät faktiskt ska kunna delta på grossistmarknaden, detaljhandelsmarknaden och balanseringsmarknaden för el,
- 2) nätanvändare och innehavare av energilagringssystem ska kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars nät de är anslutna.

Nätinnehavaren ska för sin del ordna förutsättningar för att nätanvändare och innehavare av energilagringssystem genom att sluta relevanta överförings- och distributionsavtal och erlägga avgifterna för dem får rätt att använda hela landets elnät utgående från sina anslutningspunkter, med undantag av utlandsförbindelser.

21 b §

Genomförande av tillgång till elnät

En nätinnehavare ska lämna nätanvändare, innehavare av energilagringssystem och kunder de uppgifter de behöver för att få effektiv tillgång till nätet och använda det effektivt.

En nätinnehavare ska på begäran lämna nätanvändare, innehavare av energilagringssystem och kunder ett anbud om anslutning till elnätet samt om överförings- och distributionstjänster för el. I anbudet om anslutning ska anges de tekniska kraven för anslutning.

En nätinnehavare som vägrar erbjuda anslutning eller överförings- eller distributionstjänster ska ge relevanta och betydelsefulla uppgifter om skälen till sin vägran. Till vägran ska fogas en uppgift om att nätanvändare, innehavare av energilagringssystem och kunder om de så önskar har möjlighet att föra ärendet till Energimyndigheten för avgörande i tvistlösningsförfarande, samt Energimyndighetens kontaktuppgifter.

21 c §

Ansvar för säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet

Nätinnehavaren ska sörja för säker, tillförlitlig och effektiv drift av sitt elnät samt för att alla de stödtjänster som behövs för säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet samt de tjänster efterfrågefleksibilitet och energilagringssystem förutsätter är tillgängliga.

Nätinnehavaren ska samarbeta och koordinera sin verksamhet med andra nätinnehavare för att säkerställa säker, tillförlitlig och effektiv drift av nätet samt för att utnyttja resurserna på bästa möjliga sätt. Nätinnehavaren ska sörja för att tillräckliga uppgifter lämnas till innehavarna av andra elnät som kopplats samman med innehavarens nät, så att säker och effektiv drift, koordinerad utveckling och kompatibilitet kan säkerställas i det sammanlänkade elnätet.

Närmare bestämmelser om det informationsutbyte mellan nätinnehavarna som krävs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av sammankopplade elnät samt säkerställandet av koordinerad utveckling och kompatibilitet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

23 a §

Anskaffning av produkter och tjänster som är nödvändiga för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnät

Anskaffningsvillkoren för produkter och tjänster som är nödvändiga för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av ett elnät ska vara objektiva, öppna och icke-diskriminerande samt kompatibla med andra nätinnehavares motsvarande villkor. I villkoren ska det säkerställas att alla nätanvändare och parter på elmarknaden som uppfyller kraven har möjlighet att erbjuda nätinnehavarna sina tjänster. Villkoren ska dessutom uppfylla de krav de nationella standardiseringsprodukterna ställer, om sådana nationella standardiseringsprodukter som avses i 6 c § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden (590/2013) har fastställts för anskaffning av produkter och tjänster som krävs för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnät. Beredningen av villkoren ska koordineras med stamnätinnehavaren med systemansvar och andra nätinnehavare, och vid beredningen ska berörda nätanvändare och parter på elmarknaden höras.

Nätinnehavaren ska för sitt elnät skaffa behövliga icke-frekvensrelaterade stödtjänster, med undantag för helt integrerade nätkomponenter, i ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsbaserat förfarande. Energimyndigheten får på ansökan bevilja en nätinnehavare undantag från anskaffningsskyldigheten för viss tid, om en marknadsbaserad anskaffning

av icke-frekvensbaserade stödtjänster inte är ekonomiskt effektiv för nätinnehavaren. Nätinnehavaren får beviljas undantag i högst fem år åt gången.

24 b §

Efterfrågefleksibilitet, flexibilitet och åtgärder för styrning av efterfrågan i fråga om prissättning och försäljningsvillkor för nättjänster

Prissättningen för nättjänster får inte innehålla villkor som kan förhindra att nätinnehavare eller detaljförsäljare på elmarknaden tillhandahåller systemtjänster för efterfrågefleksibilitet och åtgärder för styrning av efterfrågan. Prissättningen för nättjänster ska beakta de kostnader och den nytta flexibiliteten och åtgärderna för styrning av efterfrågan medför.

Nätinnehavarens försäljningsvillkor för nättjänster ska skapa förutsättningar för efterfrågefleksibilitetens deltagande på elmarknaden, om det ankommer på nätinnehavaren att ordna deltagandet. Försäljningsvillkoren ska beakta elsystemets driftsäkerhet och effektivitet. Försäljningsvillkoren får inte innehålla villkor som ogrundat förhindrar att efterfrågefleksibilitet som tillhandahålls av aggregatorer deltar på elmarknaden.

26 §

Nätinnehavarens prestationer när det gäller byte av elleverantör och oberoende aggregator

Nätinnehavaren får inte ta ut en separat avgift för prestationer som hänför sig till ett byte av elleverantör eller oberoende aggregator.

29 b §

Nätinnehavarens rätt att bedriva näringsverksamhet som avser energilagringssystem

Nätinnehavaren får inte bedriva näringsverksamhet som avser energilagringssystem.

Trots 1 mom. får nätinnehavaren äga, utveckla, förvalta och driva energilagringssystem som utgör nätinnehavarens helt integrerade nätkomponenter. På nätinnehavarens ansökan ska Energimyndigheten bevilja nätinnehavaren tillstånd att äga, utveckla, förvalta och driva sådana energilagringssystem.

Energimyndigheten kan för viss tid på högst fem år bevilja nätinnehavaren undantagstillstånd för att äga, utveckla, förvalta och driva andra energilagringssystem än de som nämns i 2 mom., om nätinnehavaren behöver sådana energilagringssystem för att fullgöra sitt ansvar för säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet eller om en stamnätsinnehavare behöver icke-frekvensrelaterade stödtjänster som sådana energilagringssystem producerar för att fullgöra sitt ansvar för en säker, tillförlitlig och effektiv drift av elnätet. Undantagstillstånd får beviljas om

1) nätinnehavaren inte i en av nätinnehavaren ordnad öppen, transparent och icke-diskriminerande anbudstävling med villkor som Energimyndigheten har godkänt innan anbudstävlingen inleddes har kunnat godkänna anbud för produktion av sådana energilagringstjänster eller om det vid anbudstävlingen inte har kommit in anbud för produktion av tjänsterna som baserar sig på skäliga kostnader och i rätt tid,

2) energilagringssystemen inte används för anskaffning eller leverans av el på elmarknaden, och

3) undantaget behövs för att nätinnehavaren ska kunna sörja för säker, tillförlitlig och effektiv drift av sitt elnät.

På ansvarsområdet för en nätinnehavare som beviljats ett undantagslov enligt 3 mom. ska Energimyndigheten innan undantagslovet löper ut genomföra ett offentligt hörande om tillgången till sådana energilagringstjänster som avses i momentet för att utreda om tillräckliga energilagringstjänster är tillgängliga och om andra aktörer är intresserade av att investera i sådana energilagringssystem. Det offentliga hörandet ska genomföras efter en anbudstävling som ordnas i enlighet med 3 mom. 1 punkten. Om anbudstävlingen och det offentliga hörandet enligt Energimyndighetens bedömning visar att andra aktörer kan producera sådana energilagringstjänster som avses i 3 mom. kostnadseffektivt på ansvarsområdet, ska Energimyndigheten ålägga nätinnehavaren att successivt avstå från de berörda energilagringssystemen inom 18 månader från att undantagslovet löper ut. På förfarandet för avståendet och på den ersättning som bestäms för att nätinnehavaren avstår från sina energilagringssystem tillämpas vad som i 24 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden föreskrivs om åtgärder med anledning av återkallande av ett elnätstillstånd.

Energimyndigheten ska underrätta kommissionen och Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter om tillstånd enligt 2 mom. som beviljats stamnätsinnehavaren samt undantag enligt 3 mom. I anmälan ska anges de betydande uppgifter som inverkat på beslutet och motiveringarna till beslutet.

Energimyndigheten får meddela närmare bestämmelser om ordnandet av en sådan anbudstävling som avses i 3 mom. 1 punkten.

30 §

En stamnätsinnehavares och en juridiskt åtskild distributionsnätsinnehavares rätt att anskaffa och leverera el

En stamnätsinnehavare och en sådan nätinnehavare som utövar juridiskt åtskild distributionsnätverksamhet kan anskaffa och leverera el, om syftet med verksamheten är att

- 1) skaffa energi för att täcka överföringsförluster i elnätet,
- 2) skaffa stödtjänster,
- 3) sköta uppgifter som omfattas av systemansvaret,
- 4) kontrollera överföringsbegränsningar,
- 5) använda flyttbara reservkraftsaggregat för byggande, drift och underhåll av nätet och att till nätet leverera el som producerats med dessa,
- 6) skaffa el för eget bruk till sammanslutningens lokaler, transformator- och kopplingsstationer eller länkstationer eller till sammanslutningens andra motsvarande objekt,
- 7) distributionsnätsinnehavaren med stöd av skyldigheten enligt denna lag ska leverera el till slutförbrukarna i en situation där detaljförsäljarens leverans har avbrutits av en orsak som beror på försäljaren.

33 §

Säkerställande av stamnätsinnehavarens oberoende

Stamnätsinnehavarens oberoende enligt 32 § ska säkerställas i enlighet med det förfarande som anges i denna paragraf och artikel 51 i elhandelsförordningen. I förfarandet kan stamnätsinnehavaren beviljas undantag från kraven i 32 § 1 mom., om stamnätet den 3 september 2009 tillhörde ett vertikalt integrerat företag och det finns arrangemang som garanterar ett mer effektivt oberoende för stamnätsinnehavaren än bestämmelserna i kapitel VI avsnitt 3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/944 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, nedan *elmarknadsdirektivet*.

Stamnätsinnehavaren ska till Energimyndigheten anmäla alla planerade affärstransaktioner och andra på dess organisation eller beslutsfattande inverkan åtgärder som kan

komma att kräva en omprövning av huruvida transaktionerna och åtgärderna uppfyller kraven i 32 §.

Energimyndigheten ska inleda förfarandet för säkerställande

- 1) när stamnätsinnehavaren gör en anmälan i enlighet med 2 mom.,
- 2) på eget initiativ då verket får vetskap om att en planerad ändring som gäller stamnäts ägare eller innehavare kan leda till överträdelse av 32 § eller då myndigheten har anledning att misstänka att en sådan överträdelse kan ha skett,
- 3) efter en motiverad begäran från Europeiska kommissionen.

Energimyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av stamnätsinnehavarens oberoende inom fyra månader från det att stamnätsinnehavarens anmälan eller Europeiska kommissionens begäran anlände. Det anses att ett interimistiskt beslut har fattats, om Energimyndigheten inte har meddelat beslut inom denna tid. Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela Europeiska kommissionen det interimistiska beslutet så att säkerställandet kan slutföras i enlighet med artikel 51 i elhandelsförordningen. Tillsammans med anmälan ska Energimyndigheten lämna Europeiska kommissionen sådana uppgifter som är av betydelse för behandlingen av ärendet. I ett interimistiskt beslut får ändring inte sökas särskilt.

35 §

Säkerställande av stamnätsinnehavarens oberoende när det gäller ägande som härstammar från tredjeländer

Stamnätsinnehavarens oberoende ska säkerställas i enlighet med det förfarande som anges i denna paragraf i en situation som avses i 34 §.

Energimyndigheten ska fatta ett interimistiskt beslut i ett ärende som gäller säkerställande av stamnätsinnehavarens oberoende inom fyra månader från det att stamnätsinnehavarens anmälan begäran anlände. I ett interimistiskt beslut får ändring inte sökas särskilt. Energimyndigheten ska utan dröjsmål meddela Europeiska kommissionen det interimistiska beslutet samt begära ett yttrande enligt 36 § av ministeriet och ett yttrande av Europeiska kommissionen om huruvida stamnätsinnehavaren uppfyller kraven enligt artikel 43 i elmarknadsdirektivet. Tillsammans med anmälan ska Energimyndigheten lämna ministeriet och Europeiska kommissionen sådana uppgifter som är av betydelse för behandlingen av ärendet.

Energimyndigheten ska inom två månader från utgången av den period som reserverats för Europeiska kommissionens i 2 mom. och 36 § avsedda yttrande fatta sitt slutliga beslut om säkerställandet av stamnätsinnehavarens oberoende. När Energimyndigheten fattar sitt slutliga beslut ska den beakta Europeiska kommissionens yttrande så noggrant som möjligt. Om Europeiska kommissionen inte har avgett något yttrande inom den period som föreskrivits, ska den inte anses ha några invändningar mot Energimyndighetens interimistiska beslut.

Energimyndigheten ska fatta ett negativt beslut i fråga om säkerställande av stamnätsinnehavarens oberoende, om

- 1) det inte har påvisats att stamnätsinnehavaren uppfyller kraven i 32 §, eller
- 2) ministeriet har lämnat ett yttrande till Energimyndigheten i enlighet med 36 § och det enligt yttrandet inte har visats för ministeriet att säkerställandet inte äventyrar energileveranssäkerheten nationellt eller inom Europeiska unionen.

Energimyndigheten ska foga ministeriets och Europeiska kommissionens yttranden till sitt slutliga beslut.

39 a §

Stamnätsinnehavarens övriga näringsverksamhet

Stamnätsinnehavaren får endast bedriva sådan näringsverksamhet som är tillåten enligt denna lag eller elhandelsförordningen. Dessutom har stamnätsinnehavaren rätt att bedriva näringsverksamhet i andra nät än elnätet, om en behörig myndighet har beviljat stamnätsinnehavaren en koncession som krävs för sådan näringsverksamhet.

Det föreskrivs särskilt i lag om andra uppgifter i elsystemet för den systemansvariga stamnätsinnehavaren än de som föreskrivs i denna lag eller elhandelsförordningen.

42 a §

Uppgifter med avseende på det regionala samordningscentrumet

Stamnätsinnehavaren sköter stamnätsinnehavarens uppgifter med avseende på det regionala samordningscentrumet enligt elhandelsförordningen, samt ansvarar för antagandet av en ram för samarbete och samordning mellan samordningscentrum.

Stamnätsinnehavaren svarar för sin andel av kostnaderna för det regionala samordningscentrumets kostnader. Stamnätsinnehavaren har rätt att i sin överföringsavgift inkludera sin andel av skäliga och relevanta kostnader för det regionala samordningscentrumet.

43 §

Överföringsavgifter för import och export av el

Stamnätsinnehavaren ska ta ut en överföringsavgift för import från och export till tredjeländer av el till och från sitt nät, om inte något annat följer av internationella förpliktelser som är bindande för Finland eller av avtal som stamnätsinnehavaren har ingått och som grundar sig på ömsesidighet när det gäller elsystemets driftsäkerhet och effektivitet samt på marknadsbetingelserna.

45 §

Systemansvar

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska svara för att Finlands elsystem är tekniskt funktionsdugligt och driftsäkert så att elsystemet fungerar tillförlitligt och säkert samt ha hand om de uppgifter som omfattas av det riksomfattande balanseringsansvaret och om den riksomfattande balansavräkningen på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden jämligt och icke-diskriminerande sätt (*systemansvar*). Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska upprätthålla och utveckla sina verksamheter och tjänster inom systemansvaret samt upprätthålla, driva och utveckla sitt elnät och övriga anläggningar som behövs för att sköta systemansvaret samt förbindelserna till andra nät så att elsystemet och de tjänster systemansvaret omfattar fungerar tillförlitligt, säkert och effektivt och så att förutsättningarna kan tryggas för en effektiv funktion av den nationella och regionala elmarknaden och av Europeiska unionens inre marknad för el. Vid skötseln av sina uppgifter ska den systemansvariga stamnätsinnehavaren beakta det regionala samordningscentrumets koordinerade åtgärder och rekommendationer enligt vad som föreskrivs i elhandelsförordningen.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren kan ställa sådana villkor för anslutning av kraftverk, energilagransanläggningar och belastningar samt elnät till elsystemet och för användning av elsystemet och de anslutna kraftverken, energilagransanläggningarna, belastningarna och elnäten som är nödvändiga för att systemansvaret ska kunna fullgöras. Villkoren kan tillämpas i enskilda fall efter det att Energimyndigheten har fastställt dem i enlighet med 10 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmärknaden. De fastställda vill-

koren kan tillämpas även om de överklagats, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har för en begränsad tid rätt att begränsa elöverföringen eller avbryta den helt om det är nödvändigt för att eliminera eller hantera sådana störningar som uppstår i elsystemet. Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att när elsystemets driftssäkerhet hotas styra användningen, produktionen, importen och exporten av el som anslutits till elsystemet med beaktande av samhällets allmänna livsviktiga behov, eventuella myndighetsföreskrifter, gällande planer på och skyldigheter för hantering av effektbrist och utredning av störningar samt rådande förhållanden. Begränsningen eller styrningen får i varje enskilt fall hållas i kraft så länge det är nödvändigt för att återställa elsystemet till normalläge.

Närmare bestämmelser om hur systemansvaret ska fullgöras och om dess innehåll får utfärdas genom förordning av ministeriet.

46 §

Riksomfattande balanseringsansvar

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska sörja för att den kortvariga balansen mellan elproduktionen och elförbrukningen hela tiden upprätthålls inom dennes ansvarsområde (*riksomfattande balanseringsansvar*). Det riksomfattande balanseringsansvaret omfattar alla de åtgärder och resurser som krävs för att fullgöra ansvaret och som ska tillses eller garanteras för respektive balansavräkningsperiod.

Anskaffnings- och köpevillkoren för den balanskraft och balanshanteringskapacitet som behövs för fullgörande av det riksomfattande balanseringsansvaret ska vara jämlika och icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden, de ska grunda sig på marknadsbaserade förfaranden, och i dem får inte ingå villkor som är ogrundade eller uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. I villkoren ska dock de krav som följer av elsystemets driftsäkerhet och effektivitet beaktas. Villkoren ska dessutom erbjuda nätanvändarna relevanta incitament att balansera sin inmatning och sitt uttag av el och skapa förutsättningar för efterfrågeflexibilitet, producenter av el från förnybara källor, innehavare av energilagringssystem och aggregatorer att delta på balanseringsmarknaden.

52 a §

Utnyttjandet av flexibilitetstjänster i distributionsnätet

Distributionsnätsinnehavaren ska i mån av möjlighet utnyttja flexibilitetstjänster för att effektivisera driften och utvecklingen av sitt distributionsnät samt för att hantera överföringsbegränsningar vid överföringar inom sitt ansvarsområde eller över ansvarsområdets gränser. Distributionsnätsinnehavaren ska anskaffa flexibilitetstjänsterna i ett öppet, icke-diskriminerande och marknadsbaserat förfarande. Anskaffningsvillkoren för flexibilitetstjänster ska vara jämlika och icke-diskriminerande för producenterna av flexibilitetstjänster, och i dem får inte ingå villkor som är ogrundade eller uppenbarligen begränsar konkurrensen. Anskaffningsvillkoren för flexibilitetstjänster ska främja genomförandet av energieffektivitetsåtgärder och kostnadseffektiviteten. Villkoren ska publiceras.

Distributionsnätsinnehavaren ska publicera tillräckliga uppgifter om behovet av flexibilitet samt om den anskaffade och aktiverade flexibilitetskapaciteten.

Energimyndigheten får på ansökan bevilja distributionsnätsinnehavaren undantag från anskaffningsskyldigheten enligt 1 mom., om en marknadsbaserad anskaffning av flexibilitetstjänster inte är ekonomiskt effektiv eller om den skulle leda till allvarliga snedvridningar på marknaden eller ökade överföringsbegränsningar.

497/2023

53 a §

Anslutning av småskalig elproduktion och högeffektiv kraftvärmeproduktion till distributionsnätet

Distributionsnättsinnehavare ska ha allmänna och lättillämpliga förfaranden för anslutning av småskalig elproduktion och högeffektiv kraftvärme enligt 3 § 19 punkten i energieffektivitetslagen (1429/2014) till distributionsnätet.

Distributionsnättsinnehavaren ska tillämpa ett förfarande för nätanslutning efter enkel anmälan varigenom anläggningar eller enheter för aggregerad produktion som tillhör egenanvändare av förnybar energi och demonstrationsprojekt för förnybar energi med en elkapacitet på högst 10,8 kW ska anslutas till nätet efter en anmälan till distributionsnättsinnehavaren. Distributionsnättsinnehavaren får inom två månader från anmälan avslå den begärda anslutningen eller föreslå en alternativ anslutningspunkt av motiverade skäl rörande säkerhet eller systemkomponenternas tekniska inkompatibilitet. Om distributionsnättsinnehavaren fattar ett positivt beslut om anslutning eller inte fattar något beslut om anslutning inom en månad från anmälan, får kraftverket eller enheten för aggregerad produktion anslutas till distributionsnätet.

56 a §

Distributionsnättsinnehavarens avgifter för tjänster för säker, tillförlitlig och effektiv drift av nätet

Om distributionsnättsinnehavaren tar ut avgifter som hänför sig till anskaffningen av tjänster för säker, tillförlitlig och effektiv drift, ska avgifterna avspegla de kostnader anskaffningarna medför för distributionsnättsinnehavaren.

61 a §

Distributionsnättsinnehavarens övriga näringsverksamhet

Distributionsnättsinnehavaren har rätt att bedriva näringsverksamhet i andra nät än elnätet, om en behörig myndighet har beviljat distributionsnättsinnehavaren en koncession som krävs för sådan näringsverksamhet.

Distributionsnättsinnehavaren får inte bedriva näringsverksamhet som avser laddning av elfordon. Distributionsnättsinnehavaren får dock upprätthålla laddningsstationer för elfordon för eget bruk.

Energimyndigheten kan bevilja distributionsnättsinnehavaren tillstånd att bedriva annan näringsverksamhet än den som är tillåten enligt denna lag eller elhandelsförordningen, om näringsverksamheten behövs för att distributionsnättsinnehavaren ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag eller elhandelsförordningen.

62 §

Specialbestämmelser som gäller slutna distributionsnät

På slutna distributionsnät och deras innehavare tillämpas inte 23, 23 a och 26 a §, 27 § 3 mom., 28, 29, 29 a, 29 b, 50–52, 52 a, 53, 53 a, 54–56, 56 a, 58 och 59 § och 61 a § 2 mom.

Bestämmelserna i 24 a och 24 b § och i 27 § 1 och 2 mom. tillämpas på innehavare av slutna distributionsnät endast om Energimyndigheten för dem har fastställt villkor och metoder enligt 11 § i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

III AVDELNINGEN

**ELPRODUKTION, EFTERFRÅGEFLEXIBILITET, ELLEVERANS OCH
AGGREGERING**

7 kap.

Elproduktion och efterfrågefleksibilitet

65 a §

Efterfrågefleksibilitets deltagande på organiserade marknadsplatser

Slutförbrukare har rätt att tillhandahålla efterfrågefleksibilitet på en organiserad marknadsplats, antingen självständigt eller genom en aggregators förmedling. Den som upprätthåller marknadsplatsen får inte ställa upp sådana villkor för tillträde till en organiserad marknadsplats, som ogrundat diskriminerar efterfrågefleksibilitet jämfört med elproduktion.

En slutförbrukare ska ersätta de kostnader slutförbrukarens öppna leverantör eller balansansvariga orsakats under aktivering av efterfrågefleksibilitet som slutförbrukaren självständigt genomfört på dagen före- och intradagsmarknaden eller balanseringsmarknaden. En balansavvikelse som orsakas av efterfrågefleksibilitet som en slutförbrukare självständigt aktiverar ska korrigeras i slutförbrukarens öppna leverantörs eller balansansvarigas elbalans.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska bestämma kalkylmetoden för den ersättning som avses i 2 mom. Kalkylmetoden ska baseras på energieffekten av den efterfrågefleksibilitet slutförbrukaren själv aktiverar till slutförbrukarens öppna leverantörs eller dennes balansansvarigas elbalans samt på referenspriset, som kan variera enligt marknadsplats. Kalkylmetoden ska vara jämlik och icke-diskriminerande med avseende på parterna på elmarknaden, och den får inte förhindra att efterfrågefleksibilitet som slutförbrukaren själv tillhandahåller deltar på en elmarknad som avses i 2 mom.

Det föreskrivs om fastställandet av den kalkylmetod som avses i 2 mom. i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. Innan kalkylmetoden lämnas för fastställelse ska den systemansvariga stamnätsinnehavaren höra berörda nätanvändare och parter på elmarknaden. Den fastställda kalkylmetoden ska publiceras.

Närmare bestämmelser om verifiering av den efterfrågefleksibilitet en slutförbrukare självständigt tillhandahåller och om beaktande av efterfrågefleksibiliteten i balansavräkningen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

- 1) hur den aktiverade efterfrågefleksibilitetens volym ska verifieras,
- 2) hur baslinjen eller baslinjerna ska fastställas,
- 3) hur efterfrågefleksibiliteten ska beaktas i balansavräkningen,
- 4) korrigerings av elbalanser
- 5) betalning av ekonomisk ersättning.

67 §

Leveransskyldighet

En leveransskyldig detaljförsäljare ska erbjuda de konsumenterna och andra slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten olika elförsäljningsavtal som motsvarar deras behov. De elförsäljningsavtal som erbjuds får inte vara enbart elleveransavtal med dynamiska priser eller elförsäljningsavtal som bygger på någon annan variabel storhet. En detaljförsäljare ska ha offentliga detaljförsäljningsvillkor och detaljförsäljningspriser eller,

om det är fråga om elleveransavtal med dynamiska priser eller något annat elförsäljningsavtal som bygger på en variabel storhet, grunder för hur priserna bestäms för de slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten. I dem får inte ingå oskäligen eller diskriminerande villkor eller sådana villkor som begränsar konkurrensen inom elhandeln. Detaljhandelspriserna eller grunderna för hur priserna bestäms ska meddelas på ett lättbegripligt och tydligt jämförbart sätt.

Energimyndigheten kan bestämma att en detaljförsäljare som avses i denna paragraf ska leverera el till de slutförbrukare som omfattas av leveransskyldigheten på de villkor som anges i 2 mom.

68 §

En leveransskyldig detaljförsäljares anmälningar till Energimyndigheten

En i 67 § avsedd detaljförsäljare ska till Energimyndigheten ge in de försäljningsvillkor och försäljningspriser eller, om det är fråga om elleveransavtal med dynamiska priser eller elförsäljningsavtal som bygger på någon annan variabel storhet, de grunder för hur priserna bestäms som avses i 67 § 2 mom. innan de införs.

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter om försäljningsvillkoren och försäljningspriserna eller grunderna för hur priserna bestäms som ska ges in till myndigheten, hur uppgifterna ska specificeras och hur de ska lämnas.

68 a §

Skyldighet för detaljförsäljare att erbjuda elleveransavtal med dynamiska priser

En detaljförsäljare som levererar el till mer än 200 000 slutförbrukare ska erbjuda elleveransavtal med dynamiska priser till slutförbrukare vars driftsställe är anslutet till distributionsnätet och är utrustat med mätutrustning som uppfyller kraven på mätprecision för elleveransavtal med dynamisk prissättning. Inom distributionsnätsinnehavarens ansvarsområde ska en sådan detaljförsäljare som avses i 67 § dessutom erbjuda elleveransavtal med dynamiska priser till slutförbrukare vars driftsställe är anslutet till det distributionsnätet och är utrustat med mätutrustning som uppfyller kraven på mätprecision för elleveransavtal med dynamiska priser.

10 a kap.

Aggregering

72 a §

Ersättning av kostnader för efterfrågefleksibilitet som en oberoende aggregator aktiverar

En oberoende aggregator ska ersätta de kostnader slutförbrukarens öppna leverantör eller dennes balansansvariga orsakats under aktivering av efterfrågefleksibilitet som den oberoende aggregatorn genomfört på dagen före- och intradagsmarknaden eller balanseringsmarknaden. Ersättningen kan också beakta den nytta oberoende aggregatorer medför för andra parter på elmarknaden. Ersättningen för nyttan får dock inte överstiga de kostnader kundens öppna leverantör eller den balansansvariga orsakats under den efterfrågefleksibilitet den oberoende aggregatorn aktiverat. Den balansavvikelse som orsakats av aktiveringen av efterfrågefleksibiliteten ska dessutom korrigeras i kundens öppna leverantörs eller balansansvarigas elbalans.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska bestämma kalkylmetoden för den ersättning som avses i 1 mom. Kalkylmetoden ska baseras på energieffekten av de aggregeringstjänster den oberoende aggregatorn tillhandahåller för kundens öppna leverantörs el

ler balansansvarigas elbalans samt på referenspriset, som kan variera enligt marknadsplats. Kalkylmetoden ska vara jämlik och icke-diskriminerande med avseende på parterna på elmarknaden, och den får inte förhindra att efterfrågefleksibilitet som en oberoende aggregator tillhandahåller deltar på en elmarknad som avses i 1 mom.

Det föreskrivs om fastställandet av den kalkylmetod som avses i 1 mom. i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden. Innan kalkylmetoden lämnas för fastställelse ska den systemansvariga stamnätsinnehavaren höra berörda nätanvändare och parter på elmarknaden. Den fastställda kalkylmetoden ska publiceras.

Närmare bestämmelser om verifiering av den efterfrågefleksibilitet en oberoende aggregator tillhandahåller, beaktande av efterfrågefleksibiliteten i balansavräkningen och betalning av ekonomisk ersättning som berör efterfrågefleksibilitet får utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

- 1) hur den aktiverade efterfrågefleksibilitetens volym ska verifieras,
- 2) hur baslinjen eller baslinjerna ska fastställas,
- 3) hur efterfrågefleksibiliteten ska beaktas i balansavräkningen,
- 4) korrigering av elbalanser,
- 5) betalning av ekonomisk ersättning.

72 b §

Skyldigheter i fråga om aggregeringsavtal

Slutandet av aggregeringsavtal för en slutförbrukare förutsätter inte samtycke av slutförbrukarens nätinnehavare eller elleverantör.

Elleverantören får inte tillämpa sådana ogrundade eller diskriminerande villkor eller avgifter för slutförbrukare, som begränsar möjligheten att sluta aggregeringsavtal med en oberoende aggregator.

74 a §

Byte av elleverantör och oberoende aggregator

Nätinnehavare, elleverantörer och oberoende aggregatörer ska utan dröjsmål fullgöra de åtgärder de ansvarar för enligt marknadsprocessen för byte av elleverantör eller oberoende aggregator när en kund i enlighet med avtalsvillkoren begär byte av elleverantör eller oberoende aggregator. Närmare bestämmelser om marknadsprocessen för byte av elleverantör och oberoende aggregator samt för de frister som ska iakttas i den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

75 e §

Slutförbrukarens och elproducentens rätt att utnyttja uppgifter om sig själv

Nätinnehavaren ska till slutförbrukare och elproducenter eller till en aktör de har utsett lämna en kopia av de mät- och förbrukningsuppgifter avseende slutförbrukarens eller elproducentens egen elförbrukning och elproduktion, som nätinnehavaren samlat in med mätutrustningen på driftsstället. Till en slutförbrukare hos vilken fjärravläsningsapparat installerats eller en aktör denne har utsett ska dessutom på slutförbrukarens begäran lämnas uppgifter som beskriver dennes tidigare elförbrukning under olika tidsperioder och som möjliggör en detaljerad granskning av slutförbrukarens elförbrukning. Uppgifterna ska lämnas i maskinläsbart standardformat som lätt kan redigeras, per driftsställe eller per mätning.

Elföretaget ska till en slutförbrukare som är företagets kund eller till en aktör denne har utsett lämna uppgifter om slutförbrukarens elavtal och sådana andra uppgifter om slutförbrukaren som slutförbrukaren behöver för byte av elleverantör eller aggregator, efterfrågefleksibilitet eller andra tjänster hos elföretag.

En elleverantör och en oberoende aggregator ska på slutförbrukarens begäran lämna en slutförbrukare som är deras kund eller en aktör denne har utsett en kopia av uppgifter om den efterfrågeflexibilitet elleverantörens eller den oberoende aggregatorn genomfört med kundlasterna.

De uppgifter som avses i 1–3 mom. ska lämnas till slutförbrukaren utan särskild ersättning. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare kan ange enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln som den som lämnar ut uppgifter enligt 1 och 2 mom.

I fråga om de uppgifter som avses i 1–3 mom. får Energimyndigheten meddela närmare bestämmelser om

- 1) i vilken form uppgifterna ska lämnas,
- 2) specificeringen av uppgifter som avser tidigare elförbrukning och genomförd efterfrågeflexibilitet,
- 3) förfarandet när uppgifter lämnas.

V AVDELNINGEN

ELAVTAL

84 §

Kapitlets tillämpningsområde och definitioner

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på anslutningsavtal, elnätavtal, elförsäljningsavtal, avtal med dynamiska elpriser och aggregeringsavtal. På elnätavtal och elförsäljningsavtal tillämpas bestämmelserna emellertid endast om en slutförbrukare som är part i avtalet köper el av en detaljförsäljare huvudsakligen för eget bruk. Bestämmelserna i detta kapitel om detaljförsäljare tillämpas också på en elleverantör som levererar el till slutförbrukarna via ett internt elnät i en fastighet eller i en motsvarande fastighetsgrupp. På avtal med dynamiska priser samt aggregeringsavtal och aggregatorer tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om elförsäljningsavtal eller detaljförsäljare, om inte något annat föreskrivs.

I detta kapitel avses med

- 1) *anslutningsavtal* ett avtal mellan distributionsnätsinnehavaren och ägaren eller innehavaren av ett eldriftsställe (*abonnet*) om att eldriftsstället ska anslutas till ett distributionsnät med en nominell spänning på högst 20 kilovolt; om anslutningsavtalet överförs på någon annan, tillämpas bestämmelserna om abonnenter på denna mottagare,
- 2) *elnätavtal* ett avtal mellan distributionsnätsinnehavaren och en slutförbrukare som gäller eldistribution via distributionsnätet och annan nättjänst i anslutning till detta,
- 3) *elförsäljningsavtal* ett avtal mellan en detaljförsäljare och en slutförbrukare om elleverans till slutförbrukaren,
- 4) *aggregeringsavtal* ett avtal mellan en aggregator och en slutförbrukare om utnyttjande av eldriftsställets efterfrågeflexibilitet genom aggregering.

86 §

Upplysningar som ska lämnas innan avtal ingås

Distributionsnätsinnehavaren ska innan ett anslutningsavtal ingås lämna en abonnent och innan elnätavtal ingås en slutförbrukare upplysningar om de centrala villkor som ska tillämpas på avtalet och om tillbudsstående alternativ som gäller innehållet i avtalet, såsom alternativ i fråga om prissättningen. En detaljförsäljare ska innan ett elförsäljningsavtal ingås och en aggregator innan ett aggregeringsavtal sluts lämna slutförbrukaren motsvarande upplysningar.

Abbonenten och slutförbrukaren ska ges åtminstone följande uppgifter:

- 1) tjänsteleverantörens namn och kontaktuppgifter,

- 2) de prestationer eller tjänster som tillhandahålls, deras art och, om det är fråga om ett anslutningsavtal, tidpunkten för anslutningen,
- 3) eventuella underhållstjänster i anslutning till prestationer eller tjänster enligt avtalet,
- 4) metoderna för att abonnenten eller slutförbrukaren ska få information om de avgifter som ska tillämpas på avtalet eller underhållstjänster i anknytning till det,
- 5) avtalets giltighetstid och villkoren för förnyelse och avslutande av avtalet,
- 6) de ersättningar och andra gottgörelser som ska tillämpas om prestationens eller tjänstens kvalitet inte motsvarar det som avtalats,
- 7) det besvärsförfarande och förfarande för tvistlösning som står till förfogande och hur de inleds,
- 8) information om konsumenternas rättigheter, som anges på räkningarna eller på elföretagets webbsidor.

En detaljförsäljare som erbjuder ett elleveransavtal med dynamiska priser ska ge slutförbrukare uppgifter om möjligheterna, kostnaderna och riskerna med sådana avtal samt om vilka krav avtalet ställer på mätutrustningen.

De uppgifter som avses i 2 mom. ska i överenskommen form skrivas in i avtalet eller bekräftelsen. I avtalet med slutförbrukaren eller i den bekräftelse som sänds till slutförbrukaren ska dessutom synligt ingå ett kortfattat och enkelt formulerat sammandrag av de viktigaste avtalsvillkoren.

Avvikelse från denna paragraf får inte göras i fråga om avtal som berör slutförbrukare.

87 §

Ingående av avtal

För ingående av ett elleveransavtal med dynamiska priser förutsätts en uttrycklig viljeyttring från slutförbrukaren. En detaljförsäljare får inte hänvisa till ett villkor som inte grundar sig på slutförbrukarens uttryckliga viljeförklaring.

93 §

Ändring av avtalsvillkoren

Distributionsnätinnehavaren och detaljförsäljaren ska sända sin avtalspart ett meddelande om hur och från vilken tidpunkt priserna eller andra avtalsvillkor ändras och vad som ligger till grund för ändringen. I detaljförsäljarens meddelande ska det nämnas om slutförbrukaren har rätt att säga upp avtalet. Om grunden är något annat än en ändring av lagstiftningen eller ett myndighetsbeslut, får ändringen av avtalsvillkoren träda i kraft för en konsument tidigast en månad och för andra slutförbrukare tidigast två veckor efter att meddelandet sänts. Avvikelse från detta moment får inte göras till skada till slutförbrukaren.

102 §

Avbrytande av eldistribution av skäl som beror på detaljförsäljaren

En distributionsnätinnehavare får inte avbryta eldistributionen av ett skäl som beror på detaljförsäljaren innan distributionsnätinnehavaren har meddelat slutförbrukaren att eldistributionen kommer att avbrytas och orsaken till detta. Distributionsnätinnehavaren ska sörja för att el levereras till en konsument som är ansluten till distributionsnätet under minst tre veckor efter att detaljförsäljarens leverans har upphört och meddelandet har sänts. Om konsumenten inte inom denna tid har ingått ett nytt elförsäljningsavtal, ska distributionsnätinnehavaren sörja för leveransen tills Energimyndigheten genom ett beslut

har överfört ansvaret för slutförbrukarens elleverans till en i 67 § avsedd leveransskyldig detaljförsäljare. På elleveransen tillämpas då de villkor som avses i 67 § 2 mom.

Konsumenten ska ersätta distributionsnätsinnehavaren för de skäligena kostnader som orsakats av elleveransen. Om konsumenten och distributionsnätsinnehavaren inte kommer överens om ersättningen, bestämmer Energimyndigheten ersättningens storlek.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln ska lämna Energimyndigheten nödvändiga uppgifter för den överföring av avtal som avses i 1 mom.

13 a kap.

Fakturering

105 a §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna om fakturering i detta kapitel tillämpas på detaljförsäljare, distributionsnätsinnehavare och aggregatorer som producerar tjänster enligt detta kapitel för slutförbrukare.

105 b §

Allmänna krav som gäller fakturering

Fakturor och faktureringsuppgifter till slutförbrukare ska vara exakta, lättbegripliga, tydliga, kortfattade och användarvänliga. Faktureringsuppgifterna ska framföras på ett sätt som underlättar jämförelse för slutförbrukaren. Slutförbrukaren ska på begäran få en tydlig och lättbegriplig utredning över vad fakturan består av.

Slutförbrukaren ska få sin faktura och sina faktureringsuppgifter utan avgift.

Slutförbrukaren ska erbjudas möjlighet att få sin faktura och sina faktureringsuppgifter digitalt.

Om det i ett avtal mellan en slutförbrukare och ett elföretag kommits överens att en produktändring, prisändring eller rabatt ska inträda senare vid en viss tidpunkt, ska förändringen och tidpunkten när den träder i kraft anges i fakturan till slutförbrukaren.

105 c §

Faktureringsuppgifter

I slutförbrukarens faktura ska följande faktureringsuppgifter tydligt specificeras:

- 1) tjänsteleverantörens namn och kontaktuppgifter, telefonnummer och e-postadress,
- 2) det pris som ska betalas,
- 3) fakturans förfallodag,
- 4) antalet mätbara storheter eller, om faktureringen grundar sig på aggregerade storheter som bildas utifrån mätbara storheter, antalet sådana storheter, som ligger till grund för faktureringen under faktureringsperioden,
- 5) en specifikation av hur priset på prestationen eller tjänsten bildas,
- 6) prestationens eller tjänstens namn,
- 7) slutförbrukarens eldriftsställes nummer,
- 8) avtalets giltighetstid.

I slutförbrukarens faktura ska specificeras andelen för leverans av elenergi, nätavgiftens andel samt andelen för skatter, avgifter av skattenatur och andra avgifter. I specifikationerna ska de gemensamma definitioner tillämpas som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1952 om europeisk statistik om naturgas- och elpriser och om upphävande av direktiv 2008/92/EG.

Om faktureringen gäller ett elleveransavtal med dynamiska priser eller något annat elförsäljningsavtal som bygger på priset på elbörsen, kan den specifikation av hur priset på prestationen bildas som avses i 1 mom. 5 punkten anges som ett genomsnittspris vägt med elförbrukningen under en period på högst en månad. Slutförbrukaren ska då genom en kundportal på elleverantörens webbplats ges möjlighet att kontrollera riktigheten av det fakturerade priset på elenergi.

105 d §

Jämförelseuppgifter om elförbrukning

När fakturan till en slutförbrukare baseras på verklig elförbrukning eller på fjärravläsning som ett elföretag utför ska slutförbrukaren i fakturan eller i en bilaga till den delges följande uppgifter:

- 1) en jämförelse i grafisk form av slutanvändarens elförbrukning under faktureringsperioden och under motsvarande period året innan,
- 2) en jämförelse med en genomsnittlig slutförbrukare i motsvarande kategori av slutförbrukare,
- 3) kontaktuppgifter, inklusive webbadress, till en energirådgivning där slutförbrukaren kan få information om åtgärder för att förbättra energieffektiviteten hos anordningar som förbrukar energi.

De uppgifter som avses i 1 mom. får också göras tillgängliga för slutförbrukaren på en webbplats. I slutförbrukarens faktura ska det då ges anvisningar för hur slutförbrukaren får tillgång till jämförelseuppgifterna.

Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare kan ange enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln som den som lämnar ut uppgifter enligt 1 mom. 1 och 2 punkten.

105 e §

Andra uppgifter som ska ges i fakturan

Utöver faktureringsuppgifterna ska slutförbrukaren i fakturan ges uppgifter om

- 1) de tvistlösningsförfaranden som står till buds för slutförbrukaren samt tvistlösningsorganens kontaktuppgifter,
- 2) slutförbrukarens möjlighet i samband med avtalet att byta detaljförsäljare och konsekvenserna av detta,
- 3) den webbplats enligt lagen om ett jämförelseverktyg för elleveransavtal (498/2023) med hjälp av vilken slutförbrukare kan jämföra de elleveransavtal detaljförsäljare tillhandahåller,
- 4) de centraliserade serviceställen där behövliga uppgifter om slutförbrukares rättigheter, gällande lagstiftning och tillgängliga tvistlösningsförfaranden står till buds för slutförbrukare.

De uppgifter som avses i 1 mom. 3 och 4 punkten får också göras tillgängliga för slutförbrukaren på en webbplats. I slutförbrukarens faktura ska det då ges anvisningar för hur slutförbrukaren får tillgång till jämförelseuppgifterna.

105 f §

Befullmäktigande för Energimyndigheten att utfärda normer

Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter som kompletterar 105 c–105 e § om den information som ska ingå i de fakturerings- och jämförelseuppgifter samt andra uppgifter som ska lämnas och på vilket sätt uppgifterna ska presenteras.

105 g§

Ordnanndet av detaljförsäljares och distributionsnätsinnehavares fakturering

En detaljförsäljares elleverans och distributionstjänst till en slutförbrukare ska faktureras enligt den verkliga uppmätta mängden minst fyra gånger per år. I fråga om annan än fjärravläsningsapparat får faktureringen baseras på slutförbrukarens mätaravläsning.

Faktureringen för den el en detaljförsäljare levererar till en slutförbrukare och för distributionstjänsten till slutförbrukaren får grunda sig på jämnstora betalningsrater enligt slutförbrukarens uppskattade sannolika årliga elförbrukning, om detta avtalats med slutförbrukaren. Den el eller distributionstjänst som levererats ska då faktureras minst fyra gånger per år så att den sammanlagda årliga faktureringen grundar sig på den verkliga uppmätta mängden.

Faktureringen får baseras på en uppskattning av den mätbara storhet som ligger till grund för faktureringen eller på ett fast belopp, om faktureringen grundar sig på slutförbrukarens mätaravläsning och denne inte har meddelat mätvärdena för faktureringsperioden i fråga eller om driftstället inte har försetts med mätapparat. Faktureringen får grunda sig på uppskattad förbrukning också i det fall att elförbrukningen inte kunnat mätas på grund av fel i mätapparaturen eller att mätuppgifterna inte varit tillgängliga på grund av störningar i dataöverföringen från fjärravläsningsapparaturen.

Detaljför säljaren ska lämna slutförbrukaren en sluträkning inom sex veckor från att elleveransen till slutförbrukaren har upphört.

105 h §

Betalningssätt för fakturor

En detaljförsäljare och en distributionsnätsinnehavare ska erbjuda slutförbrukarna olika betalningssätt för betalning av fakturor samt flexibla arrangemang för själva betalningen av fakturorna. De alternativ som erbjuds får inte vara förenade med ogrundade villkor eller villkor som diskriminerar någon kundgrupp. I villkoren för betalningssätten får hänsyn tas till skäliga skillnader i de kostnader som distributionsnätsinnehavaren orsakas av att erbjuda olika betalningssätt.

Detaljför säljaren får kräva förhandsbetalning av en konsument endast av synnerligen vägande skäl som har samband med konsumenten själv. En detaljförsäljare får inte erbjuda en konsument ett förhandsbetalningssystem som ogrundat eller på ett sätt som diskriminerar vissa kundkategorier försätter de konsumenter som ingår i förhandsbetalningssystemet i en oförmånlig ställning. Förhandsbetalningssystemet ska i tillräcklig mån återspegla konsumentens uppskattade årliga elförbrukning.

114 §

Ändringssökande

Bestämmelser om sökande av ändring i Energimyndighetens beslut som gäller efterlevnaden av denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller av beslut som Energimyndigheten meddelat med stöd av denna lag finns i lagen om tillsyn över el- och naturgasmarknaden.

Ändring i beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av 23 a, 26 a, 28, 29 b, 31, 52, 52 a, 55, 65, 67, 83 och 102 § samt i Energimyndighetens beslut om att avvisa ett ärende som avses i de paragraferna får sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Bestämmelser om marknadsdomstolens behandling av ärendet finns i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013).

Ändring i andra beslut som Energimyndigheten har meddelat med stöd av denna lag än sådana som avses i denna paragraf får sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen.

Ändring i beslut som ministeriet har meddelat med stöd av 14 § samt i beslut av marknadsdomstolen får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Marknadsdomstolens beslut ska trots besvär iakttas, om inte högsta förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

På sökande av ändring i förvaltningsdomstol tillämpas i övrigt lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

115 §

Verkställbarhet av Energimyndighetens beslut

Beslut av Energimyndigheten enligt 114 § 2 mom. ska iakttas även om det överklagats, om inte Energimyndigheten eller förvaltningsdomstolen bestämmer något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2023.

Lagens 105 a–105 f § träder dock i kraft först den 1 juni 2024. Innan de paragraferna trätt i kraft tillämpas de 57, 57 a, 69 och 69 a § som gäller vid denna lags ikraftträdande.

Lagens 29 b § 4 mom. tillämpas inte på den sedvanliga avskrivningstiden för sådana ackumulatoranläggningar hos en stamnätsinnehavare för vilka det slutliga investeringsbeslutet har fattats före den 1 januari 2024, och inte heller på den sedvanliga avskrivningstiden för sådana ackumulatoranläggningar hos en distributionsnätsinnehavare för vilka det slutliga investeringsbeslutet har fattats före den 4 juli 2019. Den ackumulatoranläggning som avses i detta moment ska dessutom uppfylla följande krav:

1) ackumulatoranläggningen ansluts eller har anslutits till elnätet senast inom två år från den frist som nämns ovan,

2) ackumulatoranläggningen har integrerats i nätinnehavarens elnät,

3) ackumulatoranläggningen används uteslutande för att utan dröjsmål reaktivt återställa elnätets driftssäkerhet till följd av ett fel i nätet, om en sådan återställande åtgärd inleds omedelbart och upphör när en ändring i den normala körordningen kan lösa problemet,

4) ackumulatoranläggningen används inte för anskaffning eller leverans av el på elmarknaden eller för balansering.

Från och med den 1 januari 2026 får tiden för att genomföra den tekniska processen för byte av elleverantör enligt 74 a § inte överskrida 24 timmar.

Lagens 87 § 4 mom. tillämpas inte på avtal med dynamiska elpriser som ingåtts före lagens ikraftträdande.

Helsingfors den 23 mars 2023

Republikens President

Sauli Niinistö

Näringsminister Mika Lintilä